

Derneklerin Bağış Kabul Etmesi ve Yardım Toplaması*

Bağış veya yardım toplamak için izin lazım mı?

Dernek veya vakfınızın statüsüne bağlı olarak, evet. Buna göre, kamu yararına çalışan derneklerin izin almadan yardım toplayabileceği Bakanlar Kurulu tarafından kararlaştırılabiliyor. Bunlar dışındaki kurum ve vakıfların yardım toplama faaliyetleri mülki idari amirliklerin iznine tabi tutulmuş bulunuyor¹. Mülki idari amir tanımını yardım faaliyetlerinin yürütüldüğü coğrafi alanın büyüklüğüne göre değişiklik gösteriyor. Örneğin ilçede kaymakam, ilde vali veya İçişleri Bakanlığı olabiliyor.²

Bağış toplama ve yardım toplama arasında fark var mı?

Evet, var. Bu hem toplanma şekli hem de sonuçları açısından söz konusu. Mevzuat bu konuda çok açıklayıcı olmasa ve bazı durumlarda kafa karıştııcı³ olsa da şunlar söylenebilir:

- ☞ Bağış; onu alan kişi veya kurumlarca bir talep olmaksızın ve bir amaca yönelik olup olmadığı araştırılmaksızın verilmektedir.
- ☞ Yardım; ise kişi ya da kurumun doğrudan veya dolaylı talepleri üzerine ve belirli bir amaca yönelik olarak verilmektedir.

Birkaç örnek vermek gerekirse:

- Derneğiniz herhangi bir talep iletmediği halde, derneğin merkez adresine gelerek para yardımında bulunan kişinin yaptığı işlem bir bağış faaliyeti sayılacaktır;
- İnternet sitesinde şiddet mağduru hayvanların tedavi masrafları için yardım toplandığını belirterek görseller ve IBAN numarası koyan bir derneğe yapılan bağışlar “yardım toplama” faaliyeti kapsamına girecektir.

Başka bir deyişle yardım toplayanın aktif çabası doğrultusunda toplanan gelirler, yardım toplama faaliyeti olarak değerlendirilecektir. Sonuçları bakımından ise fark řu: bağış toplama faaliyetleri herhangi bir izne tabi değil, ama yardım toplama faaliyetleri belirli izin prosedürlerine tabi.

¹ 2860 sayılı Yardım Toplama Kanunu ile 23919 sayılı Yardım Toplama Esas ve Usulleri Hakkında Yönetmelik.

² 2860 sayılı Yardım Toplama Kanunu 7. Madde.

³ Kanunda “yardım toplama” ifadesi sıkça kullanılmakla birlikte ilgili mevzuatta “bağış toplama” ifadesine sıkça yer verilmemiş olduğu dikkat çekiyor. Uluslararası yaklaşımda bağış ve yardım toplama kavramlarının birbirinden farklı düşünülmesi alışılagedik bir ayırım değil.

Kanunda belirtilen prosedürlere aykırı olarak izinsiz yardım toplayanlar ve kanuna aykırı davranışta bulunanlar için idari para cezaları belirlenmiş. Ayrıca izinsiz toplanan mal ve paralara el konularak bunların mülkiyetinin kamuya geçirileceği öngörülmüş⁴.

Cenazelerde çelenkle bağış toplanması nasıl bir faaliyettir?

Cenazelerde çelenkle bağış toplanması bir yardım toplama faaliyeti mi yoksa bağış faaliyet mi konuya dair bir açıklık yok. Konuya ilişkin olarak İstanbul Dernekler İl Müdürlüğü Yardım Toplama Birimi yetkilileri ile yapılan görüşmelerde; bu sorunun kendilerine sıkça yöneltildiğini anlaşıyor. Konuya ilişkin İçişleri Bakanlığı görüşünün izin alınmasına gerek bulunmadığı yönünde olduğu aktarıldı. Ancak, söz konusu Bakanlık görüşü bir idari değerlendirme olduğundan, düşünülen yardım veya bağış projesine ne derece uygulanabileceğini Dernekler Dairesi yetkilileri ile teyit ederek ilerlemeniz tavsiye edilir.

Toplanan bağış ve yardımlar ticari faaliyet olarak görülür ve vergi cezası kesilir mi?

Geçmişte cenazede çelenk ile bağış toplayan bir derneğe, Maliye Müfettişleri tarafından ticari faaliyet yürütmekte oldukları iddiaları ile vergi cezaları kesilmiş ve konunun mahkemeye taşınması söz konusu olmuştu⁵. Genel kabul gören yaklaşım, toplanan meblağlar karşılığında herhangi bir hizmet verilmiyor ya da mal teslimi yapılmıyor ise bu faaliyetin ticari faaliyet olarak değerlendirilmeyeceği ve bu yönde bir vergi cezasına konu olmayacağı yönünde.

*Bu rehber Pro Bono Ağı'nın davetiyle Kanar Kuyucu Koç Hukuk Bürosu tarafından hazırlanmıştır.

⁴ Yardım Toplama Kanunu 29. Madde.

⁵ http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/17993/CYDD_je_vergi_kiskaci.html